

ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ЕЛЕКТРОТЕХНІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Гончаров Є.В., Крюкова Н.В., Марков В.С., Поляков І.В.

Національний технічний університет

«Харківський політехнічний інститут», м. Харків

Найбільш розповсюджений та широко відомий комп'ютерний словник *Lingvo* може ввести у деяку оману, даючи переклад, наприклад, терміну «активний опір», як один із варіантів – *active resistance*, що невірно, або «індуктивний опір» як *inductive resistance*. Подібні помилки зустрічаються у літературі, яка видається українськими фахівцями, в тому числі і у ХПІ. В англomовній літературі використовується *resistance* та відповідно *inductance*!

Можна користуватися словником *Electropedia* [1] та/або літературою, яка видана у Великій Британії [2,6], США [3,4] та ЕС [5]. Але несподівано виявляється, що ці поважні джерела не співпадають у деяких важливих моментах. Так, поняття електрорушійної сили (ЕРС) у [1] трактується як нерекомендоване або застаріле (*deprecated*), в [2] ЕРС використовується та позначається у тексті як *e.m.f.*, але напруга трактується в основному як *potential difference*. В [3,5] ЕРС не згадується, але використовується як позначка джерела напруги (E) в електричних схемах. В [4,6] загадується та позначається у тексті як *emf*, а у формулах як E. Взагалі у нас можна теж відмовитися від поняття ЕРС, але це призведе до багатьох незручностей при викладанні багатьох різних питань низки електротехнічних дисциплін. А ще можна зауважити, що ЕРС та напруга хоча й можуть бути взаємно замінені, наприклад, при розрахунку електричних кіл, але фізична природа цих понять не зовсім тотожна. Ще приклади. «Фазовий зсув» або «кут зсуву фаз» φ у [1] пишеться як *displacement angle* або *phase difference angle*, у інших джерелах [2,3,4,5] тільки *phase angle*. Український стандарт [7] дає переклад як *phase difference*. «З'єднання зіркою» у європейських джерелах пишеться як *star-connection* або без дефіса *star connection*, дещо рідше *Y-connection*, а у американських джерелах *wye-connection* або *Y-connection*. Таке важливе в електротехніці поняття як потокозчеплення ψ у [1] представлене як *total flux*, тобто дослівно «повний потік». Інший термін у [1], що ближче до нашого розуміння *linked flux* має помітку *deprecated*. В [6] використовується варіант *flux linkage*. [7] не дає варіанта на англійській мові взагалі. Можна навести ще декілька прикладів термінологічних розбіжностей. Відомо також [3,4,6], що в США та Великій Британії діють різноманітні галузеві стандарти з електротехнічного обладнання.

Вочевидь потрібна певна стандартизація та міждержавна термінологічна узгодженість стосовно електротехніки, а також потрібен оновлений український стандарт ДСТУ [7].

Література: 1. <https://www.electropedia.org/iev/iev.nsf/> Electropedia: The World's Online Electrotechnical Vocabulary 2. John Bird Electrical Circuit Theory and Technology. – Oxford Revised: Newnes, 2003, – 984 p. 3. DOE fundamentals handbook electrical science Volume 1 of 4. – Washington, D.C.: U.S. Department of Energy, 1992. 4. Navy Electricity and Electronics Training Series. Edition Prepared by ETCS(SW) Donnie Jones, 1998. 5. Tony R. Kuphaldt Fundamentals of Electrical Engineering and Electronics, SDL, 2011. 6. Alan L. Sheldrake Handbook of Electrical Engineering: For Practitioners in the Oil, Gas and Petrochemical Industry, John Wiley & Sons, Ltd, 2003, – 625 p. 7. Державний стандарт України. Електротехніка. Основні поняття. Терміни та визначення. ДСТУ 2843-94.